

Съществуват, разбира се, отделни елементи от понятийния апарат на науката за масовите явления, които се използват в теорията и практиката, но цялостно изградена онтология все още липсва. Имаме предвид такива елементи като категориален апарат, класификации и систематизации, свойства и закономерности на масовите явления, модели на причинно-следствените им връзки и други отношения. Същото важи и за епистемологията при масовите явления. Става дума за закономерностите на процеса на познание, валидни именно за масовите явления. Известно е например, че изменението на признака на отделната единица (при индивидуалния подход) не е равнозначно на изменението в разпределението на единиците в съвкупността (при масовите явления).

Онтологията и логиката на масовите явления трябва да обосноват какво означава например 1.25 броя деца средно на семейство. Или да разкрият защо зависимостта между Y и X в последователност от единици (индивидуален подход) не е същата, както зависимостта между Y и X в последователности от разпределения (подходът при масовите явления) и т.н. Съществуващите тук неясноти са създавали и създават значителни трудности и ограничения пред развитието на теорията и методологията за изучаване на масовите явления.

4.2. Пряко следствие от липсата на цялостна теория на масовите явления е, че досега методологическият ѝ клон се е развивал по-скоро без да се основава на солидна теория на познанието и на логиката, валидни за изследователското поле на масовите явления. Едва ли е случаен фактът, че редица методи на статистиката са били разработвани без предварително дефиниране на познавателните задачи, които те ще трябва да обслужват. Показателен пример за това е корелационният анализ и неговите модификации (факторен анализ, канонична корелация). Същото важи и за фундамента, върху който е изградена индексната теория.

Неудачно представяна е дори същността на най-популяризираната в учебниците материя на регресионния анализ. Кой знае защо, тук задачата за оценка на някаква зависимост се представя като задача за анализ на една многомерна съвкупност с произвеждане на две или повече регресионни уравнения вместо като задача за изглаждане (*curve fitting*) на съпътстващи промени в последователност от съвкупности, както са я виждали ранните институционалисти, например А. Чупров (1960), и както е предусещал това К. Pearson.

Убедително звучи тогава констатацията на известния статистик Ф. Yates (1968), който в Президентския адрес до Кралското статистическо дружество казва: “А публикува статия, която е нерелевантна, това стимулира В и С да разсъждават по-нататък... Резултатът е, че нашите списания се задръстват със смет”. С. Моzer също отбелязва, че “много от онова, което се публику-